

FRANSE JOURNALISTEN KRIJGEN GELIJK IN AFLUISTERSCHANDAAL

Dirk Voorhoof

Twee Franse journalisten die berichtten over af luisterpraktijken in het Elysée en daarvoor door de Franse justitie op de vingers werden getikt, hebben zopas van het Europese Mensenrechtenhof gelijk gekregen. Het is niet omdat journalisten informatie publiceren uit een lopend strafonderzoek, dat ze zomaar kunnen worden veroordeeld, aldus het Hof.

In 1996 publiceerden de twee journalisten, Jérôme Dupuis en Jean-Marie Pontaut, bij uitgeverij Fayard het boek *Les oreilles du Président*. Daarin werd verslag uitgebracht over de manier waarop de entourage van president Mitterrand in de periode 1983-1986 telefoons van journalisten en advocaten had afgeluisterd, onder het mom van terrorismebestrijding. In 1993 werd de adjunct-kabinetchef van Mitterrand, G.M., in verdenking gebracht van de illegale telefoontaps, later werd hij ook effectief vervolgd en veroordeeld wegens schending van de privacy.

Enkele dagen na publicatie van het boek diende de kabinetsman, tegen wie het strafonderzoek toen nog volop liep, klacht in met burgerlijke partijstelling. De twee journalisten zouden zich schuldig hebben gemaakt aan heling van documenten, verkregen na schending van het beroepsgeheim en schending van het geheim van het strafonderzoek. De journalisten van hun kant ontkenden dat zij hun documenten op illegale wijze verkregen hadden en weigerden voor het overige hun bronnen bekend te maken. Toch werden de twee veroordeeld voor heling en schending van het geheim van het onderzoek, eerst door de rechtbank, later door het hof van beroep en het Hof van Cassatie. Volgens de rechters was het uitgesloten dat de journalisten hun informatie verkregen zouden hebben zonder schending van het geheim van het strafonderzoek of van het beroepsgeheim. De rechtscolleges vervolgden dat ook het vermoeden van onschuld van de beklaagden in het gedrang was gebracht. Dupuis en Pontaut werden veroordeeld tot een geldboete van 760 euro en samen met hun uitgever (Fayard) tot het betalen van een schadevergoeding aan G.M. van 7.622 euro.

Une affaire d'Etat

In een opmerkelijk arrest heeft het Europese Hof voor de Rechten van de Mens de Franse autoriteiten teruggefloten. Unaniem meent het Hof dat het Franse gerecht met zijn veroordeling van de journalisten een inbreuk heeft gepleegd op de journalistieke expressievrijheid zoals beschermd door artikel 10 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM). Volgens de rechters in Straatsburg was de veroordeling "niet nodig in een democratische samenleving".

Het Hof wijst erop dat het boek verband hield met een belangrijk maatschappelijk onderwerp, het betrof zelfs 'une affaire d'Etat'. Het kwam de pers dan ook toe om grondig en uitvoerig te berichten over het dossier, mede omdat het publiek het recht heeft erover geïnformeerd te worden. Het onderzoek en het proces tegen G.M. sleepte overigens aan tot 2005, en dus kon men moeilijk verwachten dat de media

al die tijd géén aandacht zouden besteden aan de zaak.

Het Straatsburgse Hof erkent weliswaar dat artikel 10 EVRM journalisten er niet van ontslaat om de strafwetgeving na te leven. Maar daar wordt meteen een voorwaarde aan toegevoegd: indien het recht op informatie van het publiek meer gewicht in de schaal kan werpen dan de verplichting tot naleving van de wetten, dan is een veroordeling van de journalisten niet nodig, en dit ondanks de twijfelachtige oorsprong van de documenten die de journalisten in handen kregen. Het Hof betwist nog dat het boek schade toebracht aan het onderzoek of het vermoeden van onschuld van G.M. negeerde, aangezien deze zaak reeds tevoren met heel veel feiten en namen in de media was gekomen.

Het Hof besluit dat overheden in het algemeen terughoudend moeten zijn bij het veroordelen van journalisten wegens heling of wegens medeplichtigheid of mededaderschap aan schending van het geheim van het strafonderzoek of het beroepsgeheim. Zeker wanneer die journalisten een bijdrage leveren aan een belangrijk maatschappelijk debat en opgaan in hun "mission de chien de garde de la démocratie". De Straatsburgse rechters stellen wel als voorwaarde dat journalisten daarbij te goeder trouw moeten handelen en zich dienen te baseren op correcte en betrouwbare informatie, met respect voor hun journalistieke beroepsethiek. Dat was volgens het Hof in deze Franse zaak wel degelijk het geval. Het Hof wijst er tot slot op dat de veroordeling tot een geldboete en een zelfs beperkte schadevergoeding het risico inhoudt op een *chilling effect*, op een ontradend effect ten aanzien van de uitoefening van de expressievrijheid. Ook dat leverde een schending op van artikel 10 EVRM.

EHRM 7 juni 2007, Dupuis e.a. t. Frankrijk, www.echr.coe.int (Hudoc)

Het Franse af luisterschandaal trof in de jaren '80 journalisten en advocaten. (Foto PhotoNews)